

WSTĘP

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu działa w strukturze Inspekcji Ochrony Środowiska w oparciu o ustawę z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 77, poz.335 ze zmianami). Inspektorat swoim działaniem obejmuje obszar całego województwa wielkopolskiego.

Zgodnie z art. 2 ww. ustawy do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) w szczególności należy:

- kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody;
- kontrola przestrzegania decyzji ustalających warunki użytkowania środowiska;
- udział w postępowaniu dotyczącym lokalizacji inwestycji;
- udział w przekazywaniu do użytku obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko;
- kontrola eksploatacji instalacji i urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem;
- podejmowanie decyzji wstrzymujących działalność prowadzoną z naruszeniem wymagań związanych z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska;
- współdziałanie w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontrolnymi, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz organami administracji państwowej i rządowej, samorządu terytorialnego i obrony cywilnej, a także organizacjami społecznymi i opiekunami społecznymi;
- organizowanie i koordynowanie państwowego monitoringu środowiska, prowadzenie badań jakości środowiska, obserwacji i oceny jego stanu oraz zachodzących w nim zmian;
- opracowywanie i wdrażanie metod analityczno-badawczych i kontrolno-pomiarowych;
- inicjowanie działań tworzących warunki zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do stanu właściwego;
- kontrola przestrzegania przepisów o opakowaniach i odpadach opakowaniowych;
- kontrola przestrzegania przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej;
- kontrola przestrzegania przepisów i uzyskanych na ich podstawie zezwoleń, z wyłączeniem kontroli laboratoryjnej, w zakresie postępowania z organizmami genetycznie zmodyfikowanymi.

Zadania Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska jako kierownika wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska, wchodzącej w skład zespolonej administracji wojewódzkiej. Działalnością merytoryczną wszystkich organów Inspekcji kieruje Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ).

W skład Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ) w obecnej jego strukturze organizacyjnej wchodzi następujące jednostki: siedziba w Poznaniu, Delegatura w Kaliszu, Delegatura w Koninie, Delegatura w Lesznie, Delegatura w Pile.

Realizacja zadań merytorycznych WIOŚ odbywa się w oparciu o trzy obszary:

- inspekcyjny – wykonywany przez Wydział i Działy Inspekcji,
- monitoringowy – wykonywany przez Wydział i Działy Monitoringu Środowiska,
- badawczy – wykonywany przez pięć Laboratoriów posiadających certyfikaty akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji.

Działalność kontrolna

Działalność inspekcyjna, prowadzona w oparciu o plan kontrolny, polega na kontrolowaniu podmiotów w zakresie wypełniania wymogów ochrony środowiska. W ciągu roku przeprowadzane są kontrole planowe (kompleksowe, sprawdzające) oraz interwencyjne. Łączna liczba przeprowadzanych kontroli kształtuje się na poziomie 1600 w ciągu roku. Działalność kontrolna WIOŚ w roku 2002 oraz wyniki najistotniejszych kontroli zostały przedstawione szczegółowo w osobnym rozdziale

Działalność monitoringowa

Na terenie województwa wielkopolskiego prowadzone są badania środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) na poziomach monitoringu krajowego – podstawowego oraz monitoringu regionalnego – uzupełniającego i rozszerzającego zadania monitoringu podstawowego.

W roku 2002 WIOŚ w Poznaniu wraz z delegaturami w Kaliszu, Koninie, Lesznie i Pile wykonywał na terenie województwa badania w ramach krajowego monitoringu środowiska:

1. stopnia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego;

2. stanu czystości wód powierzchniowych stojących;
3. stanu czystości wód powierzchniowych płynących.

Ponadto WIOŚ w Poznaniu jest koordynatorem (zgodnie z ustawą o Inspekcji) badań regionalnego monitoringu środowiska na obszarze województwa wielkopolskiego. Zakres badań monitoringu regionalnego obejmuje:

1. w bloku jakość środowiska:
 - monitoring powietrza atmosferycznego wraz z monitoringiem hałasu komunikacyjnego;
 - monitoring wód powierzchniowych;
 - monitoring jakości zwykłych wód podziemnych;
 - monitoring zanieczyszczenia gleb;
 - monitoring przyrody;
2. w bloku emisja:
 - monitoring odpadów;
 - monitoring hałasu przemysłowego

W roku 2002 realizatorami regionalnego monitoringu środowiska w Wielkopolsce obok Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu były:

- Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poznaniu;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin w Poznaniu;
- Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Poznaniu;
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Oddział w Poznaniu;
- Stacja Ekologiczna Jezioro – UAM Poznań;
- Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu.

Poza tym w WIOŚ Poznań prowadzona jest ewidencja lokalnego monitoringu środowiska (wód podziemnych i zanieczyszczenia powietrza) wykonywanego przez podmioty zobowiązane do tego decyzjami administracyjnymi np. na terenie hut, elektrowni, kopalni węgla brunatnego, wokół stacji paliw, baz paliw, składowisk odpadów itp.

Każdego roku informacja o stanie środowiska w województwie wielkopolskim jest przedstawiana i udostępniana społeczeństwu oraz wszystkim zainteresowanym instytucjom w postaci *Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce* dostępnego w wersji drukowanej i elektronicznej (na płytach CD i w internecie). Ponadto WIOŚ Poznań opracowuje informacje o stanie środowiska w danym powiecie w formie wyciągu z *Raportu...* (raz do roku na wniosek organów samorządu), na podstawie posiadanych wyników badań i analiz wydaje książki poświęcone problematyce poszczególnych komponentów środowiska, udziela pisemnych i ustnych informacji o środowisku na wniosek osób zainteresowanych.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego na terenie województwa.

W ramach działalności edukacyjnej prowadzone są praktyki uczniów i studentów, zajęcia dydaktyczne dla studentów oraz Olimpiada Wiedzy Ekologicznej. W ramach współpracy i udostępniania informacji o środowisku organom samorządowym i rządowym udziela przygotowuje i przekazuje się informacje na potrzeby wydawania pozwoleń emisyjnych. Wyniki badań i pomiarów, analizy przyczyn zagrożeń środowiska, założeń monitoringu, ocena stanu środowiska stanowią jedną z podstaw pomocnych w opracowywaniu celów długoterminowych programów na poszczególnych obszarach Wielkopolski.

Działalność laboratoryjna

W skład struktury organizacyjnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu wchodzi Laboratoria, zlokalizowane w Poznaniu oraz w Delegaturach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu, zlokalizowanych w Kaliszu, Koninie, Lesznie i Pile.

Laboratoria działają nieprzerwanie – choć w różnych strukturach organizacyjnych i różnych lokalizacjach – od roku 1962. Zatrudniają ogółem około 100 pracowników merytorycznych, w tym 50 % stanowi personel z wyższym wykształceniem.

Laboratoria Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu wykonują badania stanu środowiska i wprowadzanych do niego substancji. W specjalistycznych pracowniach prowadzi się m.in. analizy:

- fizyczno-chemiczne wód powierzchniowych i podziemnych, ścieków, gleby, odpadów, w tym także przemysłowych, stanu powietrza (emisja), spalin i gazów (emisja),
- hydrobiologiczne wód powierzchniowych, osadów dennych i osadów czynnych,

- bakteriologiczne wód powierzchniowych, podziemnych i ścieków,
- akustyczne środowiska.

Wykorzystywane metody badawcze, oparte na normach i wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, posiadają określone niepewności i zakresy stosowalności. Nad zgodnością prowadzonych prac z wdrożonym i obowiązującym w Laboratoriach Systemem Jakości, zgodnym z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2000, czuwają Kierownicy ds. Technicznych i Jakości. Kompetencje Laboratoriów potwierdzone zostały przez Polskie Centrum Akredytacji w certyfikatach akredytacyjnych, wydanych dla Laboratorium poznającego i wszystkich Delegatur. Gwarancją jakości wykonywanych badań jest nie tylko wysokokwalifikowany, przeszkolony specjalistycznie w kraju i zagranicą, z odpowiednim stażem zawodowym personel, lecz również odpowiednio wyposażone pomieszczenia laboratoryjne oraz wysokiej klasy aparatura pomiarowo-badawcza, podlegająca stałemu nadzorowi metrologicznemu i sprawdzaniu.

Laboratoria sprawdzają swoją biegłość techniczną, uczestnicząc w zewnętrznych (również międzynarodowych) międzylaboratoryjnych badaniach porównawczych. Za swój cel nadrzędny stawiają rzetelne, bezstronne wykonywanie badań i pomiarów na najwyższym poziomie technicznym oraz spełnienie oczekiwań swoich klientów w zakresie poufności, kompetencji i fachowości świadczonych usług.

Klientami Laboratoriów są:

- Wydział i Działy Inspekcji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu, zlecające analizy próbek pobranych w trakcie prowadzonych kontroli lub interwencji (skarg i poważnych awarii),
- Wydział i Działy Monitoringu Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu, śledzące zmiany zachodzące w środowisku,
- inni zleceniodawcy (urzędy, instytucje, jednostki gospodarcze, osoby prywatne), zakres badań uzależniony jest od wymogów klienta i możliwości analitycznych Laboratorium.

W roku 2002 laboratoria dokonały poboru ponad 19.541 próbek różnych komponentów środowiska i wykonały ponad 98.857 oznaczeń, w tym w ramach:

- monitoringu środowiska – 69.761 oznaczeń,
- kontroli – 16.057 oznaczeń,
- poważnych awarii – 27 oznaczeń,
- zleceń zewnętrznych – 13.012 oznaczeń.

Funkcja Laboratoriów nie ogranicza się jednak wyłącznie do wykonywania analiz. Prowadzą one również szeroką działalność edukacyjną. Oprócz wykładów dla studentów i pokazów dla młodzieży szkolnej, organizowane są także praktyki zawodowe. Wykwalifikowany personel bierze udział w prowadzeniu specjalistycznych szkoleń i tworzeniu programów edukacji ekologicznej.

Laboratoria Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu utrzymują stałe kontakty z podobnymi laboratoriami w kraju i zagranicą. Są członkiem rzeczywistym Klubu Polskich Laboratoriów Badawczych POLLAB.

Współpraca WIOŚ z organami samorządu i WFOŚiGW

W roku 2002 WIOŚ współpracował z organami samorządu terytorialnego poprzez:

- opracowywanie wyników badań oraz wyników kontroli w postaci raportów o stanie środowiska na danym terenie lub raportów tematycznych (związanych z jednym z komponentów środowiska) – w zależności od zapotrzebowania - i przekazywanie ich właściwym organom samorządu terytorialnego,
- udział przedstawicieli WIOŚ w Poznaniu w posiedzeniach rad gmin, rad powiatów, sejmików samorządowych oraz powiatowych zespołów ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa;
- wykonywanie lub współuczestniczenie w kontrolach na zlecenia samorządów terytorialnych;
- zbieranie od przedstawicieli samorządów terytorialnych informacji o zakładach uciążliwych na obszarze działania danego samorządu, będących jednym z kryterium ustalania planu kontroli dla Inspekcji.

Corocznie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego organizuje Olimpiadę Wiedzy Ekologicznej na terenie województwa.

W roku 2002, tak jak i w latach poprzednich, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska jako koordynator monitoringu regionalnego występował do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu o przyznanie dotacji na realizację badań w ramach tego przedsięwzięcia. Przyznana na badania w roku 2002 dotacja została przeznaczona dla instytucji realizujących monitoring na zakup aparatury, szkła laboratoryjnego, odczynników chemicznych, oprogramowań komputerowych (bazy danych) oraz wydawnictw związanych z prezentacją stanu środowiska.

Ponadto w ramach współpracy WIOŚ w Poznaniu sprawdza i kontroluje osiągnięcie efektów ekologicznych przez Inwestorów, którym na realizację inwestycji mającej spowodować zminimalizowanie niekorzystnego oddziaływania na środowisko został udzielony kredyt z WFOŚiGW. Zaświadczenia o osiągnięciu efektów ekologicznych są jednym z elementów pozwalających na stwierdzenie właściwego wykorzystania funduszy przyznanych przez WFOŚiGW.

Hanna Grunt
Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska